

Eerste Kamer der Staten-Generaal

Minister van Buitenlandse Zaken
De heer drs. S.A. Blok
Postbus 20061
2500 EB Den Haag

Binnenhof 22
postbus 20017
2500 EA Den Haag

telefoon 070-312 92 00
fax 070-312 93 90

e-mail postbus@eerstekamer.nl
internet www.eerstekamer.nl

datum 24 maart 2021

betreft Europese mededeling inzake EU-Afrikastrategie

ons kenmerk 166710.02U

Geachte heer Blok,

De leden van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken, Defensie en Ontwikkelingssamenwerking (BDO) hebben met belangstelling kennisgenomen van de Gezamenlijke Mededeling van 9 maart 2020 van de Europese Commissie en de Hoge Vertegenwoordiger aan het Europees Parlement en de Raad met de titel 'Naar een Brede Strategie met Afrika'¹ en de kabinetsappreciatie van deze mededeling die u samen met de minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking op 14 april 2021 naar de Kamer heeft gestuurd.² De leden van de fracties van **GroenLinks**, de **PVV** en de **Partij voor de Dieren** hebben naar aanleiding hiervan een aantal vragen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van GroenLinks

De leden van de GroenLinks-fractie onderschrijven de keuze van investeringen en uitgangspunten van de strategie. In de kabinetsappreciatie staat dat de EU reeds nog de grootste investeerder is van Afrika. Ook wordt gesproken over doelstellingen als vrede, stabiliteit, klimaatverandering en inclusieve groei. Komen deze doelen volgens u overeen met andere actoren die in Afrika investeren? Hoe duidt u de Nederlandse geopolitieke strategie ten opzichte van China met betrekking tot investeringen in Afrika?

In de strategie wordt nadruk gelegd op partnerschap en wederzijdse belangen en verantwoordelijkheden van Afrika en de EU in de toekomst. De leden van de GroenLinks-fractie merken op dat het EU-beleid ten opzichte van Afrika vaak juist eenzijdige belangen lijkt te dienen: de EU sluit een deal met Libië om irreguliere migratie naar Europa tegen te gaan, maar in de globale race voor coronavaccins geldt het recht van de sterkste, en wordt het verzoek van zo'n honderd minder welvarende landen om patenten op COVID-19-vaccinaties tijdelijk op te heffen in de WTO door de EU tegengehouden. Hoe duidt u in dat licht de geloofwaardigheid van de intentie in de nieuwe strategie om als EU op gelijke voet met Afrika samen te werken? Hoe kunnen de in de

¹ JOIN(2020)4, zie ook dossier E210004 op www.europapoort.nl.

² Kamerstukken I, 2020-2021, 35751, A.

datum 24 maart 2021

ons kenmerk 166710.02U

blad 2

strategie gestelde prioriteiten in de samenwerking worden gerijmd met het tot nu toe gevoerde beleid? Welke positie zal Nederland hierbij innemen?

Volledige eerbiediging van mensenrechten wordt in de strategie genoemd als een van de pilaren van de voorziene samenwerking. Hoe ziet u deze doelstelling in het licht van de mensenrechtenschendingen die plaatsvinden op basis van huidig beleid, zoals migranten die in de context van de migratiedeal met Libië terechtkomen in detentiecentra met verschrikkelijke omstandigheden? Wat zal de inzet van de regering zijn om te voorkomen dat Nederlands of EU beleid bijdraagt aan mensenrechtenschendingen?

In de kabinetsappreciatie staat verder dat het kabinet aanvullende aandacht van de EU zou willen voor de schuldenproblematiek van Afrikaanse landen, met coördinatie EU, IMF en Wereldbank. Wat bedoelt u met aandacht? Bent u bereid het gesprek te stimuleren over schuldenkwijtschelding? Bent u het eens dat schuldkijschelding bijdraagt aan de investeringsdoelen van de Europese Commissie? De leden van de GroenLinks-fractie zouden bij de regering hierop willen aandringen, gelet op het Europese en Nederlandse belang van een sterk en welvarend Afrika. Bent u het met deze leden eens dat schuldkijschelding kan bijdragen aan de kansen voor de economie en daarmee voor de jonge generaties in Afrika? Bent u het met hen eens dat hierdoor de kans bestaat dat de migratieaantallen vanuit Afrika kleiner zijn? Kunt u in uw antwoord ook de belastingconstructies meenemen die multinationals opzetten in Nederland om minder belasting te betalen in Afrika?

De Europese Commissie vraagt extra aandacht voor de COVID-19-crisis in relatie tot de voedselproductie in Afrika. Veranderende handelsstromen, prijsvolatiliteit, verminderde voedselzekerheid en mogelijk zelfs een voedselcrisis worden als gevolgen van de pandemie genoemd. Hoe weegt u deze risico's en op welke wijze ziet u hierin een rol voor Nederland en de Europese Commissie inzake het voorzien van vaccinaties en schuldkijschelding? Weet u hoe China dit probleem ziet, en hoe zij hierop acteren in de vorm van vaccinaties, subsidies en schuldkijschelding?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de PVV

De leden van de PVV-fractie lezen in de kabinetsappreciatie dat het kabinet veel waarde hecht aan een sterk partnerschap tussen de EU en Afrika en dat het gewenst is dat dit partnerschap gestoeld wordt op onder andere de bevordering van democratie, mensenrechten en rechtstaat. Om de vereiste samenwerking te verwezenlijken, wil men de Verenigde Naties hierbij een centrale rol geven. Maar hoe vallen democratie, mensenrechten en rechtstaat te rijmen met de Verenigde Naties met in haar gelederen leden van de 'Organisation of Islamic Cooperation'? Die leden stellen immers de sharia boven door mensen gemaakte wet- en regelgeving, zo constateren de leden van de PVV-fractie.

Verder wordt in de kabinetsappreciatie aangegeven dat er een goede basis ligt voor verdere samenwerking tussen de EU en de Afrikaanse Unie op het gebied van voedsel en landbouw. Is één van de achterliggende doelen het ontginnen van Afrikaanse landbouwgronden ten behoeve van export van agrarische producten buiten Afrika? De leden van de PVV-fractie lezen namelijk in de 'Afrika strategie Nederlands bedrijfsleven' dat Afrika wordt gezien als de toekomstige broodmand

datum 24 maart 2021

ons kenmerk 166710.02U

blad 3

van de wereld.³

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van Partij voor de Dieren

De leden van de Partij voor de Dieren-fractie constateren dat het kabinet wat betreft het klimaat prioriteit legt bij het *"vergroten van de weerbaarheid, het treffen van aanpassingsmaatregelen, het werken aan ambitieuze nationale klimaatplannen en lange termijn strategieën in lijn met de Overeenkomst van Parijs."*⁴ Waarom benoemt het kabinet wel specifiek adaptatie (aanpassen aan de gevolgen van klimaatverandering) en niet mitigatie (het terugdringen van CO₂-uitstoot en andere broeikasgassen)? Welke stappen acht u noodzakelijk in de EU-Afrika samenwerking om te komen tot mitigatie van broeikasgassen?

Bent u met deze leden van mening dat een onbaatzuchtige gezamenlijke aanpak van klimaatverandering leidend zou moeten zijn, en niet de Nederlandse commerciële belangen?

Het kabinet merkt een lange termijn strategie in lijn met de Overeenkomst van Parijs aan als prioriteit. Naast de internationale doelstellingen is in de Overeenkomst tevens opgenomen dat rijke landen ontwikkelingslanden financieel zullen steunen bij het terugbrengen van hun eigen uitstoot. Op welke manier moet de EU volgens u invulling geven aan deze afspraak met betrekking tot de samenwerking met Afrikaanse landen?

Op het gebied van economische groei, investeringen en werkgelegenheid wil het kabinet onder andere verder samenwerken op het gebied van voedsel en landbouw in het kader van de Sustainable Development Goals (SDG's). SDG 14 en 15 beogen het beschermen van de biodiversiteit, die zich momenteel in een crisis bevindt. De (industriële) landbouw vormt een van de grootste drijvende krachten achter het biodiversiteitsverlies in Afrika. In welke mate draagt Nederland met de export van landbouwsystemen momenteel bij aan het biodiversiteitsverlies in Afrika? Exporteert Nederland pesticiden naar Afrikaanse landen?

Bent u met de leden van de Partij voor de Dieren-fractie van mening dat een van de pijlers in de EU-Afrika strategie het behouden en versterken van de biodiversiteit zou moeten zijn, ook in het kader van de SDG's? Zo ja, waarom ontbreekt biodiversiteit als een van de pijlers in de kabinetsappreciatie? Bent u met deze leden van mening dat in de samenwerking op het gebied van landbouw en voedsel biodiversiteitsverlies te allen tijden voorkomen moet worden? Zo ja, op welke manier?

Klopt het dat Nederland momenteel op grote schaal vlees exporteert naar Afrikaanse landen? Zo ja, wat is de omvang van deze export? Wat gaat u doen om te voorkomen dat deze export de opbouw van lokale economieën dwarsligt?

De leden van de Partij voor de Dieren-fractie merken op dat in de EU-Afrika strategie een integrale aanpak van de biodiversiteitscrisis ontbreekt. Toch beogen SDG 14 en 15 bescherming van de biodiversiteit. Op welke manier zou de EU volgens u gevolg moeten geven aan deze twee SDG's in de EU-Afrikastrategie?

³ VNO NCW en MKB Nederland, 'Afrika Strategie Nederlands bedrijfsleven', november 2019, blz. 10.

⁴ Kamerstukken I, 2020-2021, 35751, A, blz. 3.

datum 24 maart 2021

ons kenmerk 166710.02U

blad 4

Het kabinet ziet graag een aanvullende aanpak van de aanzienlijke en toenemende schuldenproblematiek in een groot deel van de Afrikaanse landen. Erkent u dat Nederland momenteel zelf bijdraagt aan de schuldenproblematiek in Afrika door bijvoorbeeld het handelsverdrag met Oeganda waardoor de Oegandese Staat 21 miljoen euro misloopt? Kunt u in kaart brengen op welke manieren Nederland nog meer bijdraagt aan schuldenproblematiek in Afrikaanse landen? Op welke manier gaat Nederland zich inspannen om activiteiten die bijdragen aan de schuldenproblematiek te stoppen, zo vragen de leden van de fractie van de Partij voor de Dieren.

De leden van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken, Defensie en Ontwikkelingssamenwerking (BDO) zien de beantwoording van deze vragen met belangstelling tegemoet en ontvangt deze graag binnen vier weken na dagtekening van deze brief.

Een afschrift van deze brief zal worden verstuurd naar de minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking.

Hoogachtend,

prof. dr. E.B. van Apeldoorn

Voorzitter van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken, Defensie en
Ontwikkelingssamenwerking